

Misstänkta personer

2008

RV0104

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Rättsväsende

A.2 Statistikområde

Brott

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Brottsstatistiken är en del av den officiella statistiken inom rättsväsendet som behandlar statistik om brott och brottslingar (Kriminalstatistik). Brottsstatistiken består av statistikområdena:

- Anmälda brott
- Uppklarade brott
- Personer misstänkta för brott
- Brottsdeltagande för personer misstänkta för brott

A.4 Beställare

Brottsförebyggande rådet (Brå)

Kontaktpersoner: Jessica Svedlund

Telefon: 08 – 401 87 21

Telefax: 08 - 401 87 53

e-post: jessica.svedlund@bra.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Brottsförebyggande rådet (Brå)

Kontaktperson: Jessica Svedlund

Telefon: 08 – 401 87 21

Telefax: 08 - 401 87 53

e-post: jessica.svedlund@bra.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Förordning (2001:100) om den officiella statistiken

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204) och datalagen (1973:289) för behandling som påbörjats före personuppgiftslagens ikraftträdande. På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (1995:606) och förordningen (1995:1060) om vissa personregister för officiell statistik.

A.8 Gallringsföreskrifter

Uppgifterna i personregistret skall gallras när de inte längre behövs för sitt ändamål enligt 6 § Lagen om vissa personregister för officiell statistik.

A.9 EU-reglering

Ingen EU-reglering berör statistiken från brottsstatistikregistren.

A.10 Syfte och historik

Syftet med statistiken över misstänkta personer och deras brottsdeltaganden är att redovisa ge en grov bild av hur gruppen lagöverträdare ser ut. Statistiken över anmälda personer redovisar endast de misstänkta personer som upptäckts och registreras av polisen och åklagaren och ger därför inte en helt korrekt bild av gärningsmännen. Beroende av bl.a. brottstyp ger statistiken olika bra bild av antalet misstänkta personer då det för vissa brottstyper är ”lättare” att knyta en fysisk person till brottet.

Statistiken över misstänkta personer baseras på de personer som av polisen och åklagarna bedöms som skäligen misstänkta för brott. Statistiken ger en bild av hur de misstänkta personerna fördelar sig på ålder, kön samt regionalt för olika brottstyper. Dessutom redovisas hur många brott som de misstänkta personerna deltagit i (brottsdeltagande).

Statistik över polisanmälda brott och uppklarade brott har kontinuerligt förts från år 1950. Statistiska centralbyrån (SCB) skötte produktionen av brottsstatistik fram till 1995 års statistik. Därefter övertog Brottsförebyggande rådet ansvaret för statistikproduktionen. Statistiken har under årens lopp påverkats av olika förändringar i bl.a. lagstiftning, statistikrutiner, fördelning av polisresurser, försäkringsbestämmelser m.m. Dessa påverkningar har i vissa fall gett effekter på statistikens jämförbarhet över tid.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken över misstänkta personer och deras brottsdeltagande har många olika användare och användningsområden. De huvudsakliga är:

Lokala polismyndigheter och länsstyrelser: Underlag för analys av kriminalitetsutvecklingen i den egna polismyndigheten respektive det egna länet samt för uppföljning av den egna verksamheten.

Rikspolisstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Kriminalvården och Justitiedepartementet som underlag för planering, analys- och uppföljningsarbete.

Kriminologiska, sociologiska och juridiska institutioner vid olika universitet, Polishögskolan: Följa kriminalitetsutvecklingen samt för initiering av forskning.

Finansbolagens förening: Analys av utvecklingen av bedrägerier medelst check, personkonto, kontokort m.m.

Riksdagens upplysningstjänst, massmedier, m.fl.: Allmän information om kriminalitetsutvecklingen regionalt och i hela riket.

A.12 Uppläggning och genomförande

Den löpande brottsstatistiken är en totalundersökning. Underlaget byggs på de uppgifter som polisen, tullen, åklagarna, Kustbevakningen och Ekobrottsmyndigheten registrerar i sina administrativa system. Uppgifterna kommer huvudsakligen från polisens s.k. RAR-system (Rationell AnmälanRutin). Varje vecka överförs uppgifter (20 000 – 30 000 poster) om anmälda brott, uppkärade brott och för brott misstänkta personer från polismyndigheternas RAR-system till Rikspolisstyrelsen, som i sin tur veckovis levererar statistikunderlag till Brå. Dagligen överförs även uppgifter om i huvudsak uppkärade brott och misstänkta personer från Riksåklagaren till Brå från åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem, Cåbra. Överföringar och leveranser sker elektroniskt.

Materialet kontrolleras och rättas och laddas därefter veckovis in i Brå:s brottsdatabas.

Definitiv årsstatistik över misstänkta personer och deras brottsdeltaganden tas fram under mars – april månad året efter redovisningsårets utgång. Cirka 1,3 miljoner brott redovisas per år.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Se punkt A.10 Syfte och historik.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Brottsstatistikregistret innehåller uppgifter om misstänkta personer och deras brottsdeltagande. I brottsstatistiken redovisas framförallt antalsberäkningar uppdelat på olika variabler som brottstyp, tidsperiod, kön, region, län och ålder.

1.1.1 Objekt och population

Brottsstatistikregistret innehåller misstänkta personer och deras brottsdeltagande i Sverige (totalundersökning).

Misstänkta personer

Med misstänkta personer avses de personer som är straffmyndiga och som av polisen eller åklagaren bedömts som skäligen misstänkta för brottet och där beslut fattats om att inleda åtal, utfärda strafföreläggande, överlämna den misstänkta personen till utländsk myndighet, meddela åtalsunderlåtelse eller ge ett negativt åtalsbeslut (lägga ned undersökningen dock ej beroende på att den misstänkte är minderårig eller beroende på att gärningen ej är brott som i uppkärade statistiken) under ett visst kalenderår (datum för beslut). En misstänkt person redovisas endast en gång per brottstyp och år, även om han/hon misstänks för flera brott av samma typ under året. Definitionen på brott följer samma redovisning som anmälda brott.

Brottsdeltagande för personer som misstänks för brott.

Flera misstänkta personer kan ha deltagit i ett och samma brott. Med brottsdeltagande avses de brott som varje person misstänks för. Om två personer har begått två brott tillsammans räknas detta som fyra brottsdeltaganden. Definitionen på person som misstänks för brott är samma som för misstänkt person.

1.1.2 Variabler

Nedan följer en lista på de variabler som finns i registret över misstänkta personer. Alla variabler används inte för uttag av statistiktabel. Orsaken till detta kan vara att kvaliteten på vissa variabler är bristfällig.

Uppgifter om skäligen misstänkt person:

Personnummer

Kön

Medborgarskap

Uppgifter om huruvida ärendet prövats jämlikt 1964 års lag om unga lagöverträdare

Uppgifter om den misstänkte haft medbrottsling

Uppgifter om huruvida brottet enligt åklagarens bedömning skulle lett till påföljd om den misstänkte åtalats (vid åtalsunderlåtelse)

1.1.3 Statistiska mått

De flesta beräkningar är antalsräkningar av misstänkta personer och deras brottsdeltagande är uppdelat på olika redovisningsvariabler.

Procent används vid jämförelser bakåt i tiden samt vid redovisning av en viss företeelses andel av totalen (t.ex. andelen kvinnor av samtliga misstänkta personer).

Antalet misstänkta personer standardiseras med hjälp av *medelfolkmängden per 100 000* för att jämförelser skall kunna göras mellan geografiska områden som har olika folkmängd.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Följande variabler i rättsstatistikregistret används som redovisningsgrupper i statistiken över misstänkta personer:

Region:

Landet

Län

Brottstyp

Tidsperiod:

År

Antal personer skäligen misstänkta för brott (över 15 år)
Brottsdeltagande (en persons deltagande i ett brott)

Ålder (ej misstänkta personer under 15 år)
Kön

1.1.5 Referenstider

Statistik över personer misstänkta för brott (definitiva uppgifter) och deras brottsdeltagande ges ut årsvis. Referenstiden avser tiden för beslutet av åtal eller nedläggning av ärendet, vilket innebär att brottstillfället kan ligga före referenstiden.

1.2 Fullständighet

Se punkt 2.2.2 Ramtäckning.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Tillförlitligheten i de uppgifter som utgör underlag för statistiken över misstänkta personer och brottsdeltagande och statistikens jämförbarhet över tid påverkas av olika förhållanden. I likhet med statistiken över anmälda brott, ger denna statistik inte en helt korrekt bild av gärningsmännen, eftersom alla lagöverträdare inte upptäcks och registreras av polisen.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Ej relevant - Totalundersökning

2.2.2 Ramtäckning

Syftet med brottsstatistiken är att mäta brottsligheten i Sverige (målpopulation). Statistiken mäter den brottslighet som anmäls till och registreras av polisen (rampopulation). Den faktiska brottsligheten är alltså för många brottstyper betydligt mer omfattande än vad som framgår av den officiella statistiken. För dödligt våld (mord, dråp och misshandel med dödlig utgång) är den faktiska brottsligheten dock lägre än den registrerade. Se 4.3 nedan.

Kvoten mellan det faktiska antalet brott och det anmälda (synliga) antalet brott kallas för mörkertalet. Mörkertalet varierar för olika brottstyper, vilket medför att statistiken över anmälda brott ger olika bra bild av brottsligheten. Avgörande för om ett brott blir registrerat är dels möjligheten att upptäcka brottet, dels viljan att anmäla brottet till polisen.

Vissa brott har ett definierat offer för brottshändelsen s.k. offerbrott. För att brottet skall komma till polisens kännedom förutsätts att offret, ett vittne eller någon annan person som känner till händelsen, beslutar sig för att anmäla brottet. Ofta är det offrets vilja att anmäla brottet (anmälningsbenägenhet) som avgör om det blir registrerat som brott. Anmälningsbenägenheten kan t.ex. vara beroende av skadans grovhet, relationen mellan offer och gärningsman, försäkringsskydd m.m.

Vissa brott registreras i samband med att de upptäcks som ett resultat av

polisens, tullens eller andra myndigheters arbetsinsatser s.k. spanings- och ingripandebrott. För dessa brott speglar antalet anmälda brott samt misstänkta personer i första hand myndighetsaktiviteter.

Att det finns ett mörkertal är oftast av mindre betydelse då man studerar brottsutvecklingen. Om mörkertalet är stort eller litet spelar inte så stor roll förutsatt att det är något så när konstant. Om mörkertalet är konstant över tid följer den anmälda brottsligheten samma utveckling som den faktiska brottsligheten. Mörkertalet kan dock förändras över tid till följd av förändringar i allmänhetens och olika institutioners anmälningsbenägenhet och förändringar i den polisiära verksamhetens omfattning eller inriktning.

Statistiken över misstänkta personer ger heller inte en helt korrekt bild av gärningsmännen, eftersom alla lagöverträdare inte upptäcks och registreras av polisen.

2.2.3 Mätning

Uppgifterna i registret bygger på uppgifter från polis och åklagares system om personer som är skäligen misstänkta för brott och där misstanken kvarstår efter genomförd utredning.

Skillnader i antal misstänkta personer kan förekomma bland annat på grund av befolkningsstruktur samt geografiska skillnader mellan länen.

2.2.4 Svartsbortfall

Ej relevant – totalundersökning.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifter från polismyndigheterna och åklagarna levereras till registret en gång i veckan via RPS. Eftersom materialet handhas av flera olika personer kan fel uppstå i hanteringen eller bearbetningen av materialet. För att undvika sådana fel utförs flera olika kontroller av materialet.

När materialet tagits emot körs kontrollprogram där olika rimlighetskontroller görs, bland annat kontroll av antalsräkningen av brott, validitetstest och olika logiska kontroller. Felaktigheter rättas och kontrollprogrammet körs ett antal gånger tills materialet kan godkännas. En slutlig kontroll av att materialet med ytterligare rimlighetskontroller görs dessutom efter att statistiktabeller har framställts.

2.2.6 Modellantaganden

Ej relevant.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Ej relevant - totalundersökning.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningsfrekvens

Statistiken över misstänkta personer och brottsdeltagande redovisas per år.

Publiceringsfrekvens

Definitiv statistik över misstänkta personer och brottsdeltaganden publiceras

årsvis.

Uppgiftsinsamlingsfrekvens

Statistikunderlaget avseende misstänkta personer levereras veckovis till Brå. Delar av statistikunderlaget avseende misstänkta personer levereras dagligen.

3.2 Framställningstid

Definitiv statistik misstänkta personer och brottsdeltaganden publiceras cirka tre månader efter referensårets utgång.

3.3 Punktlighet

Omorganisationer och omläggningar i uppgiftslämnarnas administrativa rutiner och omläggning av Brå:s produktionssystem har tidigare orsakat störningar i produktionen och vissa förseningar av publiceringen. Under senare år har dock utsatta produktionstider kunnat hållas.

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Brottsstatistiken har förts sedan 1950. Statistikens jämförbarhet påverkas av bl.a. omläggningar i statistikrutiner, förändringar i lagstiftning, fördelning av polisens resursinsatser, ändrade försäkringsrutiner m.m.

Omläggningar i statistikrutiner

Statistikrutinerna för anmälda brott har ändrats vid flera tillfällen, t.ex. genom ny insamlingsteknik eller nya redovisningssätt. Större förändringar har genomförts följande år:

År 1965 förstatligades polisväsendet och en rad förändringar genomfördes. Diarieföringen gjordes enhetlig och ett nytt system för statistikframställningen infördes. Dessa förändringar torde i hög grad ha påverkat statistiken.

År 1968 genomfördes ännu en omläggning av statistiken samtidigt som man införde ADB inom polisväsendets rapporteringssystem. Den innebar bl.a. att brottsredovisningen blev mer detaljerad, framför allt för förmögenhetsbrott, samt att det blev möjligt att framställa statistik över misstänkta personer. Allmänt sett antas dessa förändringar ha medfört att de uppgifter som lämnas till statistiken numera är mer tillförlitliga.

År 1975 infördes nya regler för kodning och antalsräkning av brott samtidigt som ADB-systemet för statistiken förändrades i grunden. Det är inte klarlagt i vad mån denna omläggning påverkat jämförbarheten.

Under 1990-talet införs successivt datoriserade rutiner för brottsanmälan i samtliga polisdistrikt, det s.k. RAR-systemet samtidigt som polisväsendet omorganiseras. I vad mån detta kommer att påverka statistiken är ännu oklart.

Vid slutet av år 1999 påbörjades en större omläggning hos Rikspolisstyrelsen (RPS) av de system som levererar uppgifter till statistiken. Med anledning av detta har Brå gjort stora omläggningar av sitt statistiksystem och inhämtar numera uppgifter om anmälda brott direkt från polisens ärendesystem. Dessa omläggningar kan ha påverkat statistiken under åren 1999 och 2000. Bland annat kan trafikbrotten ha påverkats av omläggningen.

Fram till slutet av år 1999 registrerade beslut som berörde personer, som varit skäligen misstänkta för brott, på ett blankettset (personblad) av både polis och åklagare. I slutet av år 1999 slopades personbladet i samband med systemomläggningen av registren inom rättsväsendet. Analyser tyder på att effekterna av omläggningen är marginella för det totala antalet uppklarade brott. De kan dock vara olika för olika typer av brott.

Under år 2007 har åklagarmyndigheten infört ett nytt ärendehanteringssystem, (Cåbra). Uppgifter från både de gamla (Brådis och Envis) och de nya systemen ligger till grund för statistiken uppklarade brott och misstänkta personer och även en viss del till anmälda brott. Två förbättringar har kunnat genomföras i och med det nya systemet år 2007. Dels i anmälda brott (se Anmälda brott) och dels i misstänkta personer eftersom systemomläggningen har inneburit att åklagaren numera förutom misstankar även hanterar brott där det inte finns någon misstänkt person. Denna systemomläggning kan ha påverkat statistiken över uppklarade brott och misstänkta personer år 2007 och därmed jämförbarheten med tidigare år. Dock tyder analyser av statistiken på en marginell omfattning. Förbättringen i statistiken över misstänkta personer till följd av systemomläggningen år 2007 innebär att redovisningen av vilket brott varje person misstänks för förbättrats i de fall där flera personer är misstänkta för att på olika sätt deltagit i en och samma brottsliga händelse.

Förändringar i lagstiftningen

Ju längre tidsperioder som analyseras, desto troligare är det att förändringar skett i lagstiftningen som påverkar jämförbarheten över tid. Förändringarna gäller såväl nykriminalisering som avkriminalisering, nya definitioner av brott och nya sätt att antalsräkna brotten. En stor förändring genomfördes år 1965 då brottsbalken ersatte den tidigare gällande strafflagen.

Förändringar i fördelningen av polisens resursinsatser

För vissa brottstyper får förändringar i polisens resursinsatser speciell stor betydelse. Detta gäller för de brott där det finns ett starkt samband mellan polisens resursinsatser och antalet anmälda brott d.v.s. så kallade spaningsbrott. Exempel på sådana brott är narkotikabrott och trafikbrott.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Utifrån brottsstatistiken är det svårt att jämföra den svenska brottslighetens omfattning med andra länders. Brottsstatistiken återspeglar inte bara brottslighetens nivå, utan påverkas också av andra faktorer som insamlings- och bearbetningsrutiner, lagstiftningens utformning samt anmälnings- registreringsbenägenheten. En gemensam standard för att kunna göra internationella jämförelser saknas för närvarande

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Övrig statistik inom rättsväsendet (t.ex. personer lagförda för brott) kan användas för att ge en bild av brottsligheten från ett annat perspektiv. Ett annat sätt att belysa brottsligheten är genom så kallade offerundersökningar. I offerundersökningar tillfrågas ett urval av människor om de varit utsatta för brott. Sådana undersökningar har utförts av SCB, Brå m.fl. För vissa typer av brott kan statistik hämtas från alternativa källor för jämförelse. Ett exempel på

detta är statistik över brottskategorin mord, dråp och misshandel med dödlig utgång. Statistiken över anmälda mord, dråp och misshandel med dödlig utgång ger en skev bild av det faktiska antalet mord. Detta beror på att man vid anmälningstillfället (då statistikunderlaget registreras) inte riktigt vet vilka fall som är mord och vilka fall som är olyckor, överdoser, självmord m.m. Detta gör att fall som inte är mord rubriceras som mord i statistiken över anmälda brott. Därför har Brå de senaste åren även gjort en specialstudie där man studerat varje enskilt ärende för att kunna avgöra om det varit mord eller inte. Alternativ statistik kan hämtas från Socialstyrelsens dödsorsaksregister.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Preliminär statistik över anmälda brott ges ut varje kvartal. Den kan hämtas från Brå:s webbplats www.bra.se eller kan kostnadsfritt beställas från Brå, Information och förlag, Box 1386, 111 93 Stockholm, tfn 08-401 87 00, fax 08-411 90 75.

Definitiv statistik över anmälda brott, uppklarade brott, misstänkta personer och deras brottsdeltagande ges ut årligen.

Statistiken publiceras årligen i Brå:s publikation Kriminalstatistik.

Kriminalstatistik 2007 (Brå-rapport 2008:17) kostar 299 kronor och kan beställas från Fritzes Kundservice, 106 47 Stockholm, tfn 08-690 91 90, fax 08-690 91 91, e-post order.fritzes@nj.se.

Den kan också laddas ner kostnadsfritt från Brå:s webbplats (www.bra.se).

Både den definitiva (anmälda brott, uppklarade brott och misstänkta personer) och preliminära statistikenheten presenteras på Brå:s webbplats på internet: www.bra.se. Där finns även historiska uppgifter på länsnivå. För anmälda brott finns länsvisa uppgifter från och med år 1975.

Enstaka tabeller över brottsstatistik kan kostnadsfritt beställas från Brå via kontaktpersonerna för statistiken eller Brå, Information och förlag, Box 1386, 111 93 Stockholm, tfn 08-401 87 00, fax 08-411 90 75.

Tabeller från den preliminära månads/kvartalsstatistiken och den definitiva årsstatistiken erbjuds till alla polismyndigheter.

Vissa tabeller publiceras i SCB:s publikationer Statistisk årsbok

5.2 Presentation

Pressmeddelanden ges ut i samband med att helårsstatistik publiceras.

Statistiken över personer misstänkta för brott definitiv årsstatistik publiceras på webbplatsen. Med sammanfattning och kommentarer samt färdiga tabeller i hela landet och länen. Sammanfattningen Misstänka personer innehåller mindre tabeller, diagram samt kortare beskrivning av brottsutvecklingen i hela landet och i länen. Cirka 20 sidor. På webbplatsen finns även definitioner samt förklaringar och anvisningar till hur man tolkar statistiken

Årsboken Kriminalstatistik innehåller en kortare beskrivning av statistiken med

kvalitetsdeklaration och ett 60-tal tabeller. Knappt 20 tabeller rör brottsstatistiken. Boken omfattar cirka 250 sidor.

5.3 Dokumentation

Dokumentation om brottsstatistiken finns i olika typer av arbetsmaterial.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Den statistik som publiceras redovisar fördelningen av misstänkta personer och brottsdeltagande efter vissa variabler och vissa indelningar av dessa. Statistik presenterad på annat sätt och efter andra av de variabler som lagras i databasen (se avsnitt 1.1.1) kan specialbeställas. Kostnader för detta uppgår till cirka 785 kr per arbetstimme för framställningen. Vissa uppgifter är dock sekretesskyddade.

5.5 Upplysningstjänster

Upplysningar om statistiken och dess innehåll kan fås från

- Brå:s statistikenhet, Brå, Statistikenheten, Box 1386, 111 93 Stockholm, tfn 08-401 87 00, fax 08-411 87 53, e-post jessica.svedlund@bra.se
- Brå:s informationsenhet, Brå, Information och förlag, Box 1386, 111 93 Stockholm, tfn 08-401 87 00, fax 08-411 90 75, e-post info@bra.se.
- Brå:s webbplats www.bra.se.